

**Posudok doktorskej práce ThLic. Prokopa Broža
„Kristus, Duch a jednota cirkve v dejinách.
Ekleziologie J.A. Möhlera“**

Hneď v úvode môjho hodnotenia doktorskej práce ThLic. P. Broža chcem vyzdvihnúť vysokú kvalitu tohoto vedeckého diela a vyjadriť moju plnú spokojnosť z výsledkov bádania nad zvolenou témou, určenou názvom práce.

V prvom rade chcem podčiarknuť dôležitosť a aktuálnosť vybranej témy: teológia J.A. Möhlera a, najmä, jeho koncept cirkvi sú určite dôležitou kapitolou dejín katolíckej teológie a ekleziológie, kapitolou, ktorá by nemala padnúť do zabudnutia. Ide o teológiu a ekleziológiu, predstavujúce dôležitý inspiračný prvok pre teológov prvej polovici 20. st. v ich snahách – v období pred Druhým Vatikánskym koncilom – o obnovu katolíckej teológie a ekleziológie, prvok, ktorého poznanie nám pomáha lepšie pochopiť nielen vývoj a dedičstvo teológie minulého storočia, ale aj – aspoň z časti – ducha teologickej obnovy inšpirujúceho Druhého Vatikánskeho koncilu.

Rozdelenie práce do dvoch častí a ich ďalšie delenie majú jasnú logickú štruktúru a sú vedené správnym hermeneutickým predpokladom dôležitosti kontextuálneho pochopenia osoby Möhlera, jeho diela a, v konečnom rade, aj jeho ekleziológie. Prvá časť, napriek jej niekedy až príliš detailnej a širokej rozpracovanosti dejinných súvislostí, poskytuje veľmi dobrú rekonštrukciu sociálne-politického, kultúrneho a cirkevného kontextu (viď 1. kap.) determinujúceho, priamo alebo nepriamo, Möhlerovo myslenie a tvorbu. Na túto rekonštrukciu sa napája – a v nej nachádza i svoj interpretačný kľúč – podrobný a presne zdokumentovaný rozbor hlavných etáp života a diela tübingenského teológa (viď 2. kap.). Aj druhá časť práce je orientovaná chronologicky, poskytujúc tak možnosť

Prof. Lubomír Zak

Pontificia Università Lateranense, Piazza S. Giovanni in Laterano 4, 00120 Città del Vaticano
Casa: Viale Giustiniano Imperatore 140/B-6, 00145 Roma (RM)

Tel.: 06.54602484 (333.6010594)
E-mail: zaklubomir@gmail.com

priblížiť sa k Möhlerovej ekleziológii v jej vývoji. Je dôležité a veľmi správne, že kandidát kladie dôraz na otázku vývojového posunu teológie a ekleziológie Möhlera, a že dokáže presne zrekonštruovať smer dozrievania jeho myslenia.

Tri kapitoly II. časti sú obsahovo zostavené podľa jednoduchého kľúča, sledujúceho chronologicky tvorbu autorových najvýznamnejších diel pre ekleziológiu, diel, ktoré sú však zároveň podrobené presnej a citlivej teologickej analýze. Napriek značnej obsažnosti Möhlerovej tvorby a komplexnosti jeho teologických traktátov, kandidát má istotu v ruke, berúc do nej bez zaváhania to čo je v nich myšlienkovu podstatné a čo je v úzkom súvisi s centrálnou témou doktorskej práce, nezabúdajúc na konfrontáciu s mysliteľmi a teológmi, ktorí výrazne alebo menej výrazne ovplyvnili vývoj Möhlerovej teológie a ekleziológie. Z tohto pohľadu najmä kapitoly 4. a 5. svedčia o kandidátovej schopnosti dokázať vstúpiť do diela Möhlera správnymi dverami a orientovať sa v ňom s teologickou istotou a kompetentnosťou.

Moje pozitívne hodnotenie doktorskej práce ThLic. Broža je motivované nielen jej už uvedenými kvalitami, ale tiež nasledovnými faktormi: a) kandidát sa dokáže veľmi dobre orientovať v prácach (v bibliografii) odborníkov na Möhlerovu teológiu a vie posúdiť ich interpretačné prístupy; b) kandidát pracoval s textami v skoro výlučne nemeckom (a inom cudzom) jazyku, čo značne pridáva na vedeckej hodnote práce; c) jeho prevedenie kontextualizácie, analýzy, prehĺbenia a hodnotenia Möhlerových teologických a ekleziologických myšlienok sú veľmi dobre a vyrovnané harmonizované, takže práca dáva dojem uceleného a koncepčne vyrovnaného diela s jasnými uzávermi.

Tento môj pozitívny pohľad na prácu nezastiera isté menšie nedostatky, ktoré však nie sú v žiadnom prípade podstatného typu. Ide hlavne o: a) preklepy v texte, najmä v niektorých nemeckých slovách; b) časť záverečnej bibliografie (2. *Použitá literatúra*, s. 334-346) by si vyžadovala presnejšie rozčlenenie, t.j. také, ktoré by rozlišovalo medzi dielami cirkevných otcov, dielami venovanými Möhlerovi, dielami venovanými rekonštrukcii kontextu a ostatnými teologickými a filozofickými dielami. c) Záver je o niečo slabší, menej prepracovaný, oproti iným častiam práce. Body 1. až 4., v ktorých sa syntetizuje myšlienkové univerzum autora, sú čiastočnou repetíciou v texte práce už vypovedaných téz. Škoda že 5. bod je zredukovaný iba na necelé tri stránky, keďže práve otázka recepcie a vplyvu Möhlerovej ekleziológie na myslenie iných neskorších autorov predstavuje zaujímavú tému, vhodnú na ukončenie vedeckej práce podobného typu (o to viac, že medzi receptormi Möhlerovej ekleziológie nachádzame – ako je správne pripomenuté v práci – aj pravoslávnych teológov „slavofilskej“ tradície; bibliografia na túto tému je oveľa bohatšia, ako je uvedené v práci kandidáta). Škoda taktiež, že

Prof. Lubomír Zak

Pontificia Università Lateranense, Piazza S. Giovanni in Laterano 4, 00120 Città del Vaticano
Casa: Viale Giustiniano Imperatore 140/B-6, 00145 Roma (RM)

Tel.: 06.54602484 (333.6010594)
E-mail: zaklubomir@gmail.com

v závere nie je pripomenutá konvergencia medzi Möhlerovým teologickým myslením (vid' napr. živá tradícia, sensus fidei/fidelium...), jeho ekleziológiou, a teológiou Druhého vatikánskeho Koncilu; a že nie je podčiarknutá aktuálnosť niektorých dôležitých aspektov Möhlerovej teológie o cirkvi.

Na základe vyššie uvedených motívov je moje súhrnné a konečné hodnotenie doktorskej práce vysoko kladné.

Žiadam preto komisiu o to, aby táto práca bola ohodnotená najvyššou možnou známkou.

Zároveň vrelo odporúčam jej skoré opublikovanie, ktoré bude zaiste veľkým prínosom pre teologickú vedu v Čechách (a na Slovensku).

V Ríme, 12. apríla 2008

Lubomír Žák

Prof. Lubomír Žák

Pontificia Università Lateranense, Piazza S. Giovanni in Laterano 4, 00120 Città del Vaticano
Casa: Viale Giustiniano Imperatore 140/B-6, 00145 Roma (RM)

Tel.: 06.54602484 (333.6010594)
E-mail: zaklubomir@gmail.com